

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN İNTERNET BAĞIMLILIK DÜZEYLERİ ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA¹

Geliş Tarihi: 28.10.2019

Dr. Öğr. Üyesi Fatih Çağatay BAZ²

Kabul Tarihi: 12.12.2019

Makale Türü: Alan Araştırması

Özet

Bilişim teknolojilerindeki gelişmeler beraberinde birçok yeniliği getirmiştir. Kullanıcıların yaşamına hızla giren internet, ihtiyaç duyulan her türlü bilgiye erişim imkânı sağlamaktadır. Ancak bu kadar aktif kullanılan internetin sık kullanımından kaynaklı birtakım problemleri de beraberinde getirdiği ortadadır. Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin internet bağımlılık düzeyleri araştırılmıştır. Araştırmada Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi'nde öğrenimlerini sürdürmekte olan öğrencilerden elde edilen bulgulara yer verilmektedir. Bu çalışmada farklı yaş gruplarından bireylerin internet bağımlılık düzeylerini belirlemeye yönelik olarak tasarlanan ve orijinal adı "Skala zur Erfassung der Internetsucht" olan ve Şahin ve Korkmaz (2011) tarafından Türkçeye uyarlaması yapılan internet bağımlılığı ölçeği kullanılmıştır. Ölçek 19 maddeden ve 3 faktörden oluşmaktadır. Ölçeğin puanlarının yüksekliği bireylerin internet bağımlılık düzeylerinin yüksek olduğunu göstermektedir. Üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığına ilişkin görüşleri yaş, cinsiyet, aylık harcama miktarı ve öğrenim görülen bölüm değişkenleri göz önünde bulundurulduğunda anlamlı farklılık göstermedikleri belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: İnternet Kullanımı, İnternet Bağımlılığı, Üniversite Öğrencileri.

Jel Kodları: C80, L60, L80.

A STUDY ON THE INTERNET ADDICTION LEVELS OF UNIVERSITY STUDENTS

Abstract

The developments in information technologies have brought many innovations together. In addition, it has become a vehicle that serves many underground people such as entertainment, communication and education. In this study, internet dependency levels of university students were researched. The research is provided by students who are currently studying at Osmaniye Korkut Ata University. In this study, an internet addiction scale, originally named "Skala zur Erfassung der Internetsucht" by Hahn and Jerusalem (2001) and adapted to Turkish by Şahin and Korkmaz (2011), was used to determine the internet dependency levels of individuals from different age groups. The scale consists of 19 items and 3 factors. The high scores on the scale indicate that the internet addiction levels of the individuals are high. It was determined that university students' opinions about internet addiction did not show significant difference when age, gender, monthly expenditure amount and department variables were studied.

Keywords: Using Internet, Internet Addiction, University Students.

Jel Codes: C80, L60, L80.

¹ Bu çalışma 6-8 Nisan Tarih Aralığında Gerçekleştirilen Al-Farabi 3.Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresinde Bildiri Özeti Olarak Sunulmuştur.

² Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Uluslararası Ticaret ve Lojistik Bölümü, fatihcagataybaz@osmaniye.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-6398-9851

1. GİRİŞ

Teknolojinin insan yaşamında öne çıkan kullanım alanlarından birisi internet kullanımını olmuştur. İnternet kullanımını bilgiye erişim, insanlar arası iletişim kurma, sosyal medya kullanımı, elektronik ticaret ve daha birçok alanda ön plana çıkmaktadır. Bu anlamda internet kullanımını insanların gündelik yaşamlarının merkezine yerleşmiştir. İnterneti bu denli vazgeçilmez kılan; sağladığı kolaylıklar ve bu kolaylıklar sayesinde yaşamın her alanına yayılmış olmasıdır.

İnsanların içinde buldukları çağı bilişim çağı olarak adlandırdıkları görülmektedir (Karaman ve Kurtoğlu, 2009). Kullanılan birçok teknolojinin avantajları olduğu gibi muhakkak birtakım olumsuzlukları da beraberinde getirmektedir. İnternet, kullanıcılar tarafından doğru kullanıldığında problem çözme, bilgiye erişme gibi önemli becerileri kazandırırken, amacı dışında kontrolsüz ve bilinçsiz kullanımında ise tutum ve davranışlarda birtakım olumsuzluklara yol açmaktadır (Ayas ve Horzum, 2013; Capetillo–Ventura ve Juarez–Trevino, 2015). İnternet bağımlılığı en modern bağımlılık şeklidir ve davranışsal bağımlılıklara aittir (Kassiani vd., 2018; Yayan v.d., 2018).

Ülkemiz, özellikle genç nüfusun fazla olduğu, gelişmekte olan bir ülkedir. İnternet de özellikle bu genç nüfus tarafından kullanılmaktadır. İnternet kullanımının olumsuz yönlerinden dolayısı ile en çok etkilenen de yine bu genç nüfus olmaktadır. Genç nüfus arasında internet kullanımı araç olmaktan çıkıp bir alışkanlık hatta bağımlılık haline geldiği de yapılan çalışmalarda ortaya konulmuştur (Arisoy, 2009; Balcı ve Gülnar, 2009; Batıgün ve Hasta, 2010). Yoğun internet kullanımının, gençlerin akademik gelişimi ile doğrudan ilişkili olan bazı konularda, örneğin akademik motivasyon, akademik erteleme ve okul atama düzeyleri gibi, etkisinin hangi yönde ve ne düzeyde olduğunu belirlemek de önem arz etmektedir (Demir ve Kutlu, 2018).

Sanal ortamda internet kullanımı hususunda bireylerin sahip oldukları serbestlik, internette geçirmiş oldukları sürelerde artışlar meydana getirmiştir. Masaüstü bilgisayar kullanımından daha çok mobil teknolojilerin kullanımları, eskiye nazaran ev veya ofis ortamlarından internet kullanım alanlarını, yolculuktan dinlenme ortamlarına kadar her alana yaymıştır (Aksoy, 2015; Baz, 2018). Bu anlamda teknolojideki bağımlılık medya bağımlılığı, televizyon bağımlılığı, cep telefonu bağımlılığı, bilgisayar ve internet bağımlılığı gibi farklı alanlardaki bağımlılıklar olarak ele alınabilmektedir. Özellikle internet kullanımının ve öneminin giderek artması ile etkileri diğer bilgi ve iletişim teknolojilerine göre daha fazla önem arz etmektedir (Günüç ve Kayri, 2010; Erden ve Hatun, 2015). İnsanlar artık günümüzde bilgisayarlara, cep telefonlarına ve sosyal paylaşım sitelerine bağımlı olmaya başlamıştır (Balcı ve Gölcü, 2013).

Özellikle ilköğretimden üniversiteye kadar gençlerde oldukça sık görülen aşırı şekilde internet kullanımı, öğrencilerin psikolojik ve bedensel gelişimlerini, sosyal ilişkilerini olumsuz şekilde etkilemektedir. Aynı zamanda öğrencilerin akademik başarılarını da düşürebilmektedir. Bu anlamda ortaya çıkan bağımlılık tanımını iyi yapmak, bağımlılık nedenlerini ve çözümlerini ortaya koymak da ayrıca önem taşımaktadır (Cengizhan, 2005; Gezin ve Kaplan Akıllı, 2016). Kişilerin küçük yaştan itibaren internet kullanıyor olması internet bağımlılığını arttırmaktadır (Turan, 2015). Bireysel ve toplumsal noktada aşırı internet kullanımı ve bu ağa duyulan bağımlılık insanoğlunu sosyal, fiziksel hastalık, psikolojik ve daha birçok açıdan dönüşüme uğrattığı ve daha da uğratacağı aşıkardır (Kalaman ve Bat, 2016).

Her türlü bağımlılık, geleneksel olarak kontrol edilemeyen bir dürtü ile ilişkilendirilir; genellikle kontrol kaybı, kullanımla ilgili meşgul olma ve davranışın neden olduğu sorunlara

rağmen kullanımın devam etmesi örnek gösterilebilir. İnternet bağımlılığının etkisi, akademik performansın bozulmasını, psikolojik iyilik halini ve akranlar ve aile üyeleriyle etkileşimi içerir. İnternet bağımlılığı kötü sonuçlara yol açabilir. Örneğin, okulda arkadaşlarıyla takıntılı şekilde sohbet eden bir öğrenci, akademik çalışmaların zayıf olmasına neden olan değerli çalışma süresinden uzaklaşır. Benzer bir konu olarak saatler boyunca çevrimiçi sitelerde gezinti yapan bir çalışan genel iş verimliliğinden uzaklaşır ve eylemleri iş kaybına bile yol açabilir (Young, 2004; Sato, 2006). Bağımlı bireyleri belirlemek için kapsamlı yöntemler kullanılması, klinik gözlemlerle birlikte bağımlılık belirtilerinin değerlendirilmesi daha net sonuçlarla birlikte tedavi planı için yön verecektir (Durmuş v.d., 2018).

Türkiye’de internet kullanım oranlarının her geçen gün artış gösterdiği yapılan çalışmalarda ortaya konulmuştur. Ayrıca TÜİK verilerinin de bu çalışmaları destekler nitelikte olduğu görülmektedir. Tablo 1’de internet kullanan bireylerin internet kullanım sıklıkları verilmiştir.

Tablo 1: İnternet kullanan bireylerin internet kullanım sıklığı

	Toplam						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Düzenli internet kullanıcısı	89,5	88,5	91,6	92,5	94,2	94,9	93,8
Hemen her gün	63,2	62,5	68,9	71,2	78,1	83,5	87,9
Haftada en az bir defa	26,3	26,0	22,7	21,3	16,1	11,5	5,9
Haftada bir defadan az	-	-	-	-	-	5,1	6,2
Ayda en az bir defa	9,1	8,9	7,1	6,3	4,7	-	-
Ayda bir defadan az (iki üç ayda bir)	1,4	2,6	1,3	1,1	1,1	-	-

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), 2017.

İnternet kullanan bireylerin internet kullanım sıklıkları Tablo 1’den anlaşılacağı üzere yıldan yıla artış göstermesinin yanı sıra, belirtilen süre zarfında kullanıcılar düzenli internet kullanıcısı durumuna gelmişlerdir. Alanyazındaki çalışmaların yanı sıra TÜİK verilerinde de internet kullanım oranlarının yüksek olması kullanıcıların bağımlılıkları konusunda araştırmacıları çalışmalara sevk etmiştir.

Alanyazın incelendiğinde internet bağımlılığı konusunda çok sayıda çalışmaya rastlamak mümkündür. Özellikle son yıllarda internet okur – yazarı olmaları ve sosyal medyanın yanı sıra pek çok uygulamayı da kullanmaları internet bağımlılığı konusunda üniversite öğrencilerini ön plana çıkarmaktadır. Bu sebeplerden internet bağımlılığı konusunda üniversite öğrencilerinin kontrol kaybı, online kalma istekleri ve sosyal ilişkilerinde karşılaştıkları olumsuzluklara ışık tutabilme adına bu çalışmanın önem arz ettiği düşünülmektedir.

Bu araştırmanın amacı, üniversitede öğrenim gören öğrencilerin internet bağımlılık düzeylerine yönelik görüşlerini belirlemektir. Ayrıca öğrencilerin cinsiyet, yaş, okudukları bölümler, aylık para harcama miktarları değişkenlerinin öğrencilerin internet bağımlılık düzeylerine ilişkin görüşlerinde farklılık yaratıp yaratmadıklarının ortaya konulması amaçlanmıştır.

Çalışmanın amacı doğrultusunda “Osmaniye Korkut Ata Üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerin internet bağımlılığı üzerine düzeyleri nedir?” problemine ilişkin cevap bulunmaya çalışılmıştır.

2. YÖNTEM

Bu araştırma genel tarama modeline göre tasarlanmıştır. Karasar (2009)'ın belirttiği gibi genel tarama modelleri çok sayıda elemandan oluşan evrende evrenin tümü ya da evrenden alınacak bir grup, evren hakkında genel bir yargıya varmak düşüncesiyle örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir. Bu çalışmanın evrenini Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi'nde öğrenim gören lisans öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemini ise İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde öğrenim gören toplamda 186 öğrenci oluşturmaktadır. Örneklem belirlenirken seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden, amaçsal örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Amaçsal örnekleme yöntemini Büyüköztürk (2012), derinlemesine araştırma yapabilmek amacıyla çalışmanın amacı bağlamında bilgi açısından zengin durumların seçilmesidir şeklinde ifade etmektedir.

Tablo 2'de araştırma yapılan bölümler ve öğrenci sayıları verilmiştir.

Tablo 2: Araştırma yapılan bölümler ve öğrenci sayıları

No	Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Bölümler	Öğrenci Sayısı
1	Yönetim ve Bilişim Sistemleri Bölümü	70
2	Uluslararası Ticaret ve Lojistik Bölümü	63
3	İktisat Bölümü	53
Toplam		186

Tablo 2 incelendiğinde araştırmaya toplamda 186 öğrencinin katıldığı görülmektedir. Bu öğrencilerin bölümlere göre dağılımlarına baktığımızda, 70 öğrenci (% 37,6) Yönetim Bilişim Sistemleri Bölümünde, 63 öğrenci (% 33,8) Uluslararası Ticaret ve Lojistik Bölümünde, 53 öğrenci ise (% 28,4) İktisat Bölümünde öğrenim görmektedir.

2.1. Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama amacıyla kullanılan ölçek, iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde kişisel değişkenler ile ilgili maddeler (öğrencilerin cinsiyeti, yaşı, aylık harcama miktarları, öğrenim görülen bölüm) yer almaktadır. Ölçeğin ikinci bölümünde kullanılan ölçme aracı Şahin ve Korkmaz (2011) tarafından Türkçeye uyarlaması yapılan İnternet Bağımlılığı Ölçeğidir. Ölçek 19 maddeden ve 3 faktörden oluşmaktadır. Bu faktörlerden birincisi “Kontrol Kaybı”, ikincisi “Daha Fazla Online Kalma İsteği” ve üçüncüsü ise “Sosyal İlişkilerde Olumsuzluk” tur. Bu ölçekten elde edilebilecek olan en yüksek toplam puan 95, en düşük puan ise 19'dur. Ölçeğin puanlarının yüksekliği bireylerin internet bağımlılık düzeylerinin yüksek olduğunu göstermektedir. Ölçeğin güvenilirliğini hesaplamak üzere veriler üzerinde iç tutarlılık analizleri yapılmıştır. Buna göre faktörlerin iç tutarlılık katsayıları sırasıyla 0,90; 0,88 ile 0,92 arasında değerler almaktadır ve ölçeğin geneli için iç tutarlılık katsayısı 0,85'tir.

2.2. Verilerin Analizi

Araştırmada kullanılan ölçek ile elde edilen veriler SPSS 25.0 programına aktarılarak analiz edilmiştir. Verilerin analiz kısmında betimsel istatistiklerinin yanı sıra bağımsız örneklemler için t testi ve tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Çalışmada tanımlayıcı

istatistikler ile araştırmaya katılan öğrencilerin internet bağımlılığına ilişkin görüşlerinin frekans yüzde dağılımları ile aritmetik ortalamaları hesaplanmıştır.

3. BULGULAR VE TARTIřMA

Araştırma sonunda edinilen verilerin istatistiksel olarak yapılan çözümlerinden elde edilen bulgulara bu kısımda yer verilmiştir. Araştırmada kullanılan internet bağımlılığı ölçeği; kontrol kaybı, daha fazla online kalma isteği ve sosyal ilişkilerde olumsuzluklar olmak üzere 3 başlıktan yola çıkılarak hazırlanmış ve üniversite öğrencilerine uygulanmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin internet bağımlılıkları ile ilgili görüşlerinin dağılımları Tablo 3' de verilmiştir.

Tablo 3: Öğrencilerin internet bağımlılıklarına yönelik görüşlerinin frekans yüzde Dağılımları ve aritmetik ortalamaları

Önermeler	Hiç Uygun Deđil		Bana Uygun Deđil		Kararsızım		Bana Uygun		Bana Çok Uygun		\bar{x}
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
1. İnternete uzun süreli bağlanmadığımda aklım internetle meşguldür.	55	29,6	76	40,8	33	17,7	13	7	9	4,8	2,16
2. İnternete bağlı olup online olmadığımda aklım sürekli olarak internete takılıp kalıyor.	86	46,2	56	30,1	24	12,9	9	4,8	11	5,9	1,94
3.Çok uzun süre internetten uzak kalmışsam, huzursuz ve sınırlı oluyorum.	87	46,8	59	31,7	17	9,1	18	9,7	5	2,7	1,89
4.İnternette önceden planladığımdan daha çok zaman harcıyorum.	37	19,9	48	25,8	54	29	28	15,1	19	10,2	2,69
5.İnternette birkaç dakikalığına sörf yapmaya girip, bir türlü bırakamıyorum.	46	24,7	47	25,3	42	22,6	25	13,4	26	14	2,66
6.İnternette geçirdiğim zamanı azaltmayı denedim ama sonuç alamadım.	89	47,8	37	19,9	28	15,1	25	13,4	7	3,8	2,05
7.İnternet için harcayabileceğim paradan çok daha fazlasını harcıyorum.	124	66,7	25	13,4	20	10,8	9	4,8	8	4,3	1,66
8.İnternette geçirdiğim zaman, başlangıçtaki dönemle karşılaştırılınca gitgide	69	37,1	51	27,4	34	18,3	15	8,1	17	9,1	2,24

artıyor.											
9.İnternete daha fazla zaman ayırma isteğim, geçmişe göre sürekli artıyor.	67	36	60	32,3	29	15,6	22	11,8	8	4,3	2,16
10.Başlangıçta sadece yapmam gereken işler için online etkinliklere vakit ayırırken, şimdi internete daha fazla zaman ayırıyorum.	55	29,6	53	28,5	38	20,4	25	13,4	15	8,1	2,41
11.İnternet etkinlikleri günlük yaşamımı giderek daha fazla yönlendiriyor.	59	31,7	55	29,6	42	22,6	20	10,8	10	5,4	2,28
12.İnternet kullanmaya başladığımdan beri, bazı arkadaşlarım benden uzaklaştı.	138	74,2	23	12,4	17	9,1	7	3,8	1	0,5	1,44
13.Çok değer verdiğim kişiler, internette çok fazla zaman harcadığımdan benden şikâyetçi oluyorlar.	124	66,7	32	17,2	17	9,1	6	3,2	7	3,8	1,60
14.Okul/meslek/aile ve benzeri yaşamımdaki verimliliğim internet kullanmam yüzünden azalıyor.	105	56,5	43	23,1	18	9,7	12	6,5	8	4,3	1,79
15.Çok değer verdiğim kişiler bende, internet kullanmaya başladığımdan beri olumsuz yönde değişiklikler olduğunu söylüyorlar.	128	68,8	32	17,2	17	9,1	5	2,7	4	2,2	1,52
16.İnternette daha fazla zaman geçirebilmek için sık sık sorumluluklarımı aksatıyorum.	120	64,5	31	16,7	18	9,7	12	6,5	5	2,7	1,66
17.İnternet yüzünden bazen randevularımı kaçıyorum.	147	79	16	8,6	13	7	6	3,2	4	2,2	1,40
18.Online dünyasını keşfettiğim andan itibaren başkalarıyla daha az zaman geçiriyorum.	98	52,7	46	24,7	22	11,8	14	7,5	6	3,2	1,83
19.İnternetle öylesine sık ve yoğun meşgul oluyorum ki bazen işverenlerimle /okulla	131	70,4	32	17,2	16	8,6	4	2,2	3	1,6	1,47

/aile bireyleri ve benzeri ile sorunlarım oluyor.												
---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Tablo 3 incelendiğinde katılımcıların “İnternette önceden planladığımdan daha çok zaman harcıyorum” önermesine ($\bar{x} = 2,69$) katıldıkları görülmektedir. “İnternette birkaç dakikalığına sörf yapmaya girip, bir türlü bırakamıyorum” önermesi öğrencilerin katıldıkları bir diğer madde olmuştur ($\bar{x} = 2,66$). Yine araştırmaya katılan öğrencilerin bir bölümü ($\bar{x} = 2,41$) “Başlangıçta sadece yapmam gereken işler için online etkinliklere vakit ayırırken, şimdi internete daha fazla zaman ayırıyorum” önermesine katıldıklarını belirtmektedirler. Ayrıca öğrenciler “İnternet etkinlikleri günlük yaşamımı giderek daha fazla yönlendiriyor” görüşünü de ifade etmektedir.

İnternet bağımlılığı anlamında üniversite öğrencilerinin verileri değerlendirildiğinde, “İnternet yüzünden bazen randevularımı kaçırıyorum” önerisine en düşük oranda katıldıkları görülmektedir. Öğrencilerin internet bağımlılığı konusunda düşük oranda katıldıkları bir ikinci öneri ise “İnternet kullanmaya başladığımdan beri, bazı arkadaşlarım benden uzaklaştı” önerisidir. “İnternetle öylesine sık ve yoğun meşgul oluyorum ki bazen işverenlerimle /okulla /aile bireyleri ve benzeri ile sorunlarım oluyor” öğrencilerin ifade ettikleri bir başka düşük oranlı öneridir.

Üniversite öğrencilerinin internet bağımlılık düzeylerinin araştırıldığı bu çalışmada elde edilen verilerle ilgili

H₀: %95 güvenle veriler normal dağılımlıdır.

H₁: %95 güvenle veriler normal dağılımlı değildir.

Hipotezlerinden yola çıkılarak uygulanan normallik testi sonrası sig. değeri 0,05’ ten büyük olduğundan H₀ hipotezi kabul edilmiştir. Yani çalışmada %95 güvenle veriler normal dağılımlıdır denilebilir.

Üniversite öğrencilerinin, internet bağımlılığı üzerine görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre farklılığına ilişkin bulgular:

Araştırmaya katılan öğrencilerin internet bağımlılığına yönelik görüşleri ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığı bağımsız t – testi ile belirlenmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin internet bağımlılığına ilişkin görüşlerinin, cinsiyet değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığı sonucu Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4. Cinsiyete göre üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığına yönelik görüşlerinin t testi sonuçları

Cinsiyet	N	\bar{x}	sd	t	p
Kadın	83	1,94	184	0,10	.982
Erkek	103	1,94			

Tablo 4’ e göre araştırmaya katılan öğrencilerden kadın öğrencilerin ve erkek öğrencilerin internet bağımlılığına yönelik görüşlerinin toplam puanlarının aritmetik ortalamalarının eşit olduğu $\bar{x} = 1,94$ görülmektedir. Öğrencilerin internet bağımlılığına yönelik görüşleri ile cinsiyet arasındaki ilişki incelenmiş ve istatistiksel açıdan anlamlı bir

fark bulunamamıştır [sig. $p > ,05$]. Bu verilerden yola çıkarak öğrencilerin internet bağımlılığına yönelik görüşlerinde cinsiyet faktörünün önemli olmadığı söylenebilir.

Üniversitede öğrenim görmekte olan öğrencilerin, internet bağımlılığı üzerine görüşlerinin yaş değişkenine göre farklılığına ilişkin bulgular:

Üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığına yönelik görüşleri ile yaş değişkeni arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı araştırılmıştır.

Tablo 5: Yaş dağılımlarına göre üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığına yönelik görüşlerinin tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları

Değişken	Yaş Aralığı	N	\bar{x}	S	
	18-21 Yaş	56	2,078	,703	
	21-24 Yaş	115	1,908	,710	
	24-üzeri	15	1,719	,718	
Yaş Aralığı	Varyansın Kaynağı	KT	sd	F	p
	Gruplar arası	1,926	2	1,915	,150
	Gruplar içi	92,042	183		
	Toplam	93,968	185		

Tablo 5 incelendiğinde üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığına ilişkin görüşleri ölçeği toplam puanları yaş aralığına göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir [$F= 1,915$; $p>,05$].

Üniversitede öğrenim görmekte olan öğrencilerin, internet bağımlılığı üzerine görüşlerinin okudukları bölüm değişkenine göre farklılığına ilişkin bulgular:

Üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığına yönelik görüşleri ile okudukları bölümleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı araştırılmıştır.

Üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığına yönelik görüşlerinin bölüm değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için “Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)” yapılmıştır. Bu analizin sonuçları Tablo 6’ da verilmiştir.

Tablo 6: Bölümlere göre üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığına yönelik görüşlerinin tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları

Değişken	Bölüm	N	\bar{x}	S	
	İktisat	53	1,917	,740	
	UTL	62	1,910	,706	
	YBS	71	1,994	,703	
Sınıf Düzeyi	Varyansın Kaynağı	KT	sd	F	p
	Gruplar arası	,287	2	,280	,756
	Gruplar içi	93,681	183		
	Toplam	93,968	185		

Tablo 6 incelendiğinde üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığına ilişkin görüşleri ölçeği toplam puanları ortalaması bölümlere göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir [$F = ,280$; $p > ,05$].

Üniversitede öğrenim görmekte olan öğrencilerin, internet bağımlılığı üzerine görüşlerinin aylık ortalama harcama miktarı değişkenine göre farklılığına ilişkin bulgular:

Üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığına yönelik görüşleri ile aylık ortalama harcama miktarları arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığı araştırılmıştır. Tablo 7 incelendiğinde üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığına ilişkin görüşleri ölçeği toplam puanları ortalaması aylık harcama miktarlarına göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir [$F = 1,935$; $p > ,05$].

Tablo 7: Aylık harcama miktarlarına göre üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığına yönelik görüşlerinin tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları

Değişken	Aylık Harcama Miktarı	N	\bar{x}	S	
	0-500 TL	83	1,844	,707	
	500-1000 TL	85	1,993	,679	
	1000-1500 TL	18	2,169	,848	
Harcama Miktarı	Varyansın Kaynağı	KT	sd	F	p
	Gruplar arası	1,946	2	1,935	,147
	Gruplar içi	92,021	183		
	Toplam	93,968	185		

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada, internet bağımlılığına yönelik üniversitede öğrenim görmekte olan öğrencilerin görüşleri belirlenmiştir. Üniversite öğrencilerinin cinsiyet durumları, öğrenim gördükleri bölümler, aylık harcama miktarları ve öğrencilerin yaşlarının bu görüşlere göre etkisi incelenmiş ve bazı sonuçlara ulaşılmıştır.

Yapılan çalışmalar incelendiğinde internet bağımlılığı konusunda çok sayıda araştırmaya rastlamak mümkündür. Özellikle son yıllarda üniversite öğrencileri ile internet bağımlılığı ve sosyal medya bağımlılığı konularında çalışmalara rastlanmaktadır. Alanyazında internet bağımlılığı konusunda üniversite öğrencilerinin kontrol kaybı, online kalma istekleri ve sosyal ilişkilerinde karşılaştıkları olumsuzluk faktörlerini içeren çalışmaya rastlanmamıştır. Bu yüzden alana ışık tutabilme adına bu çalışmanın önem arz ettiği düşünülmektedir.

Üniversitede öğrenim görmekte olan öğrencilerin çalışmada verdikleri cevaplarda en çok katıldıkları önermenin internette önceden planladıklarından daha çok zaman harcadıkları olmuştur. Üniversitelerden mobil ortamlara kadar öğrencilerin internete erişimlerinin kolaylaşması, internette planları dışında öğrencilerin daha çok zaman harcamalarına neden olduğu ifade edilebilir. Bir başka yüksek katılımın ise internette birkaç dakikalığına sörf yapmaya girip, bir türlü bırakamıyorum önermesi öğrencilerin en çok katıldıkları önermedir. Bu konuda öğrencilerin kullandıkları akıllı telefonlar ve diğer mobil cihazların öğrenciler tarafından gereğinden fazla kullanımı yüzünden gerçekleştiği söylenebilir. Bu konuyu yine araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunlukta bir bölümünün, başlangıçta sadece yapmaları

gereken işler için online etkinliklere vakit ayırırken, şimdi internete daha fazla zaman ayırdıkları önermeleri ile teyit etmiş olabiliriz. Ayrıca öğrenciler internet etkinliklerinin günlük yaşamlarını giderek daha fazla yönlendirdikleri görüşü de tüm bu ifadeleri destekler nitelikte olduğu söylenebilir. Konu ile ilgili yapılan alanyazındaki çalışmalarda da benzer sonuçlar alındığı görülebilmektedir (Kuss, Griffiths ve Binder, 2013; Shubnikova, Khuziakmetov ve Khanolainen, 2017; Gholamian, Shahnazi ve Hassanzadeh, 2017).

İnternet bağımlılığı anlamında üniversite öğrencilerinin verileri değerlendirildiğinde, internet yüzünden bazen randevularımı kaçıyorum önerisinin öğrenciler tarafından yeterince benimsenmediğini görmekteyiz. Öğrencilerin gün içerisinde planladıklarını yapmada henüz programlarını aksatacak noktada bulunmadıkları söylenebilir. Üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığı konusunda internet kullanmaya başladıklarından beri bazı arkadaşlarının kendilerinden uzaklaştıkları önermesi de yine düşük oranda katılım almıştır. Öğrencilerin sosyal çevrelerindeki arkadaşlarından kopmadıkları, yani arkadaş edinmede gerçek ortamlardan faydalandıkları söylenebilir. Bu önermeyi teyit eden düşük katılımlı bir diğer önerme ise internetle öylesine sık ve yoğun meşgul oluyorum ki bazen işverenimle, okulla, aile bireyleri ile sorunlar yaşıyorum önermesidir. Bu önermeler ile internet bağımlılığı konusunda üniversite öğrencilerinin sosyal çevrelerinden henüz kopmadıkları söylenebilir.

Bu araştırmada, kız öğrencilerin ve erkek öğrencilerin internet bağımlılığı konusunda aynı görüşte oldukları saptanmıştır. Bu verilerde öğrencilerin internet bağımlılığı konusuna yönelik görüşlerinde cinsiyet faktörünün önemli olmadığı söylenebilir. Teknoloji ve iletişim konusunda kız ve erkeklerin kullanım oranlarının yanı sıra bağımlılık konusunda da benzerliklerinin neredeyse aynı olduğu ifade edilebilir. Buna rağmen Gökalp ve Gökalp (2018)' in benzer bir çalışmalarında erkek öğrencilerin kız öğrencilere oranla internet bağımlılık risklerinin fazla olduğu tespit edilmiştir.

Araştırma sonucunda, üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığına yönelik görüşleri yaş aralıklarına göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Elde edilen bulgulardan yola çıkarak üniversite öğrencilerinin yaş farklarının, internet bağımlılığı konusunda önemli bir etken olmadığı söylenebilir. Aslan ve Yazıcı (2016) tarafından yapılan çalışmada internet bağımlılığı ve ilişkili sosyodemografik faktörler, yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Bu anlamda yapılan çalışma ile benzerlik göstermektedir. Yine benzer bulgular üniversite öğrencilerinin öğrenim gördükleri bölüm değişkeni ile internet bağımlılığı açısından incelenmiştir. Üniversite öğrencilerinin öğrenim gördükleri bölüm ile internet bağımlılığı açısından anlamlı bir farklılık görülmemiştir.

Üniversite öğrencilerinin aylık harcama miktarları ile internet bağımlılığı konusunda bulgular incelendiğinde, anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Öğrencilerin belirttikleri aylık harcama miktarları ile internet bağımlılığı konusunda bulguların bu şekilde sonuçlanması, ekonomik durumları ile internet bağımlılığının etkilenmediği olarak ifade edilebilir.

Bu araştırma ile üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığına yönelik görüşleri incelenmiştir. Üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığına ilişkin görüşleri yaş, cinsiyet, aylık harcama miktarı ve öğrenim görülen bölüm değişkenleri göz önünde bulundurulduğunda anlamlı farklılık göstermedikleri belirlenmiştir. İnternet ortamını bağımlılık seviyesinde kullandıkları ancak sosyal çevrelerine henüz zarar vermedikleri şeklinde araştırma sonucu yorumlanabilir. Sonraki benzer çalışmalarda araştırmacı kendi örneklemini ile bu çalışmadan elde edilen bulguları karşılaştırabilir. Farklı değişkenleri ele alarak internet bağımlılığı konusunda çalışmalarda bulunması önerilebilir.

KAYNAKÇA

- Aksoy, V. (2015). İnternet Bağımlılığı ve Sosyal Ağ Kullanım Düzeylerinin Fen Lisesi Öğrencilerinin Demografik Özelliklerine Göre Değişimi ve Akademik Başarılarına Etkisi, *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(19): 365-383.
- Arısoy, Ö. (2009). İnternet Bağımlılığı ve Tedavisi, *Psikiyatri'de Güncel Yaklaşımlar*, 1, 55-67.
- Aslan, E. ve Yazıcı, A. (2016). Üniversite Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığı ve İlişkili Sosyodemografik Faktörler, *Klinik Psikiyatri*, 19, s. 109–117.
- Ayas, T. ve Horzum, M. B. (2013). İlköğretim Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı ve Aile İnternet Tutumu, *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(39): 46-57.
- Balcı, Ş. ve Gölcü, A. (2013). Facebook Addiction among University Students in Turkey: “Selcuk University Example”, *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 34, s. 255–278.
- Balcı, Ş. ve Gülnar, B. (2009). Üniversite Öğrencileri Arasında İnternet Bağımlılığı ve İnternet Bağımlılarının Profili, *Selçuk İletişim*, 6(1): 5-22.
- Batıgün, A. D. ve Hasta, D. (2010). İnternet Bağımlılığı: Yalnızlık ve Kişilerarası İlişki Tarzları Açısından Bir Değerlendirme, *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 11, 213-219.
- Baz, F. Ç. (2018). Sosyal Medya Bağımlılığı: Üniversite Öğrencileri Üzerine Çalışma, *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8(9): 278-295.
- Büyüköztürk, Ş. (2012). *Örnekleme yöntemleri*, Erişim tarihi: 22.12.2018, <http://w3.balikesir.edu.tr/~msackes/wp/wp-content/uploads/2012/03/BAY-Final-Konulari.pdf>
- Capetillo – Ventura, N. and Juarez – Trevino, M. (2015). Internet Addiction in University Medical Students, *Medicina Universitaria*, 17(67): 88–93.
- Cengizhan, C. (2005). Öğrencilerin Bilgisayar ve İnternet Kullanımında Yeni Bir Boyut: “İnternet Bağımlılığı”, *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 22, s. 83-98.
- Demir, Y. ve Kutlu, M. (2018). Relationships among Internet Addiction, Academic Motivation, Academic Procrastination and School Attachment in Adolescents, *International Online Journal of Educational Sciences*, 10(5): 315–332.
- Durmuş, H., Günay, O., Yıldız, S., Timur, A., Balcı, E. ve Karaca, S. (2018). Üniversite Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığı ve Üniversite Yaşamı Boyunca Değişimi, *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 19(4): 383–389.
- Erden, S. ve Hatun, O. (2015). İnternet Bağımlılığı ile Başa Çıkmada Bilişsel Davranışçı Yaklaşımın Kullanılması: Bir Olgu Sunumu, *Addicta: The Turkish Journal on Addictions*, 2(1): 53–83.
- Gezgin, D. M., & Kaplan Akıllı, G. (2016). Investigation of High School Students' Internet Addiction in The Light of Various Variables. *Mersin University Journal of the Faculty of Education*, 12(3): 917–931.
- Gholamian, B., Shahnazi, H., & Hassanzadeh, A. (2017). The Prevalence of Internet Addiction and its Association with Depression, Anxiety, and Stress, among High-School Students. *International Journal of Pediatrics*, 5(4): 4763-4770.

- Gökalp, K. ve Gökalp, S. (2018). Üniversite Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığı, *Uluslararası Hakemli Psikiyatri ve Psikoloji Araştırmaları Dergisi*, 12, 91–102.
- Günüç, S. ve Kayri, M. (2010). Türkiye’de İnternet Bağımlılık Profili ve İnternet Bağımlılık Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik–Güvenirlik Çalışması, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39, 220–232.
- Kalaman, S. ve Bat, M. (2016). İnternet Bağımlılığı ve Medya Kullanımı: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(47): 878–885.
- Karaman, M. K. ve Kurtoğlu, M. (2009). Öğretmen Adaylarının İnternet Bağımlılığı Hakkındaki Görüşleri, *Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri*, 11-13 Şubat 2009 Harran Üniversitesi, Şanlıurfa.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemi* (19. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kassiani, K., Evanthia, P., Rafailia – Iro, V., George, A. M., Nikolaos, B. and Dimitrios, T. (2018). A Study about Internet Addiction of University Students, *Journal of Educational and Social Research*, 8(1): 27–32.
- Kuss, D. J., Griffiths, M. D. and Binder, J. F. (2013). Internet Addiction in Students: Prevalence and Risk Factors, *Computers in Human Behavior*, 29(3): 959–966.
- Sato, T. (2006). Internet Addiction among Students: Prevalence and Psychological Problems in Japan, *Japan Medical Association*, 49 (7): 279–283.
- Shubnikova, E. G., Khuziakhmetov, A. N. and Khanolainen, D. P. (2017). Internet-Addiction of Adolescents: Diagnostic Problems and Pedagogical Prevention in the Educational Environment, *EURASIA Journal of Mathematics Science and Technology Education*, 13(8): 5261-5271.
- Şahin, C. ve Korkmaz, Ö. (2011). İnternet Bağımlılığı Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması, *Ahmet Kelesoglu Education Faculty Journal*, 32, s. 101-115
- Turan, R. T. (2015). *Başkent Üniversitesi Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığı Sıklığı ve İlişkili Faktörler*. Uzmanlık Tezi. Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi. Ankara.
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), *Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması*, 2011-2017. http://tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1028. Erişim tarihi: 20 Kasım 2018.
- Yayan, E. H., Düken, M. E., Dağ, Y. S., Ulutaş, A. (2018). Examination of the Relationship Between Nursing Student’s Internet and Smartphone Addictions, *International Journal of Human Sciences*, 15(2): 1161–1171.
- Young, K. S. (2004). Internet Addiction, *American Behavioral Scientist*, 48(4): 402–415.